

Bruselj, 30. junij 2023
(OR. en)

11145/23

ECOFIN 670
UEM 204
SOC 496
EMPL 347
COMPET 691
ENV 770
EDUC 283
RECH 315
ENER 406
JAI 916
GENDER 147
ANTIDISCRIM 141
JEUN 185
SAN 422

DOPIS

Pošiljatelj:	Generalni sekretariat Sveta
Prejemnik:	Odbor stalnih predstavnikov/Svet
Št. predh. dok.:	9840/1/23 REV 1
Št. dok. Kom.:	COM(2023) 615 final
Zadeva:	PRIPOROČILO SVETA v zvezi z nacionalnim reformnim programom Litve za leto 2023 in mnenje Sveta o programu stabilnosti Litve za leto 2023

V prilogi vam pošiljamo navedeni osnutek priporočila Sveta, o katerem sta razpravljala Svet in Evropski svet, temelji pa na predlogu Komisije COM(2023) 615 final.

PRIPOROČILO SVETA

z dne ...

v zvezi z nacionalnim reformnim programom Litve za leto 2023 in mnenje Sveta o programu stabilnosti Litve za leto 2023

SVET EVROPSKE UNIJE –

ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije ter zlasti člena 121(2) in člena 148(4) Pogodbe,

ob upoštevanju Uredbe Sveta (ES) št. 1466/97 z dne 7. julija 1997 o okrečitvi nadzora nad proračunskim stanjem ter o nadzoru in usklajevanju gospodarskih politik¹ ter zlasti člena 5(2) Uredbe,

ob upoštevanju Uredbe (EU) št. 1176/2011 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. novembra 2011 o preprečevanju in odpravljanju makroekonomskih neravnotežij² in zlasti člena 6(1) Uredbe,

ob upoštevanju priporočila Evropske komisije,

ob upoštevanju resolucij Evropskega parlamenta,

¹ UL L 209, 2.8.1997, str. 1.

² UL L 306, 23.11.2011, str. 25.

ob upoštevanju sklepov Evropskega sveta,
ob upoštevanju mnenja Odbora za zaposlovanje,
ob upoštevanju mnenja Ekonomsko-finančnega odbora,
ob upoštevanju mnenja Odbora za socialno zaščito,
ob upoštevanju mnenja Odbora za ekonomsko politiko,
ob upoštevanju naslednjega:

- (1) Uredba (EU) 2021/241 Evropskega parlamenta in Sveta³, s katero je bil vzpostavljen mehanizem za okrevanje in odpornost (v nadaljnjem besedilu: mehanizem), je začela veljati 19. februarja 2021. Mehanizem državam članicam zagotavlja finančno podporo za izvajanje reform in naložb s pomočjo fiskalne spodbude, ki jo financira Unija. V skladu s prednostnimi nalogami evropskega semestra mehanizem prispeva h gospodarskemu in vključujočemu okrevanju ter izvajanju trajnostnih reform in naložb, ki spodbujajo rast, zlasti reform in naložb za promoviranje zelenega in digitalnega prehoda ter za povečanje odpornosti gospodarstev držav članic. Poleg tega prispeva h krepitvi javnih financ, spodbujanju rasti in ustvarjanja delovnih mest v srednje- in dolgoročnem obdobju, izboljševanju teritorialne kohezije v Uniji ter podpiranju nadaljnega izvajanja evropskega stebra socialnih pravic. V skladu s členom 11(2) Uredbe (EU) 2021/241 je bil najvišji finančni prispevek na državo članico v okviru mehanizma posodobljen 30. junija 2022.

³ Uredba (EU) 2021/241 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. februarja 2021 o vzpostavitvi Mehanizma za okrevanje in odpornost (UL L 57, 18.2.2021, str. 17).

- (2) Komisija je 22. novembra 2022 sprejela letni pregled trajnostne rasti za leto 2023, ki zaznamuje začetek evropskega semestra za usklajevanje ekonomskih politik za leto 2023. Evropski svet je 23. marca 2023 potrdil prednostne naloge iz letnega pregleda trajnostne rasti za leto 2023 v zvezi s štirimi razsežnostmi konkurenčne trajnostnosti. Komisija je 22. novembra 2022 na podlagi Uredbe (EU) št. 1176/2011 sprejela tudi poročilo o mehanizmu opozarjanja za leto 2023, v katerem je Litvo opredelila kot eno od držav članic, ki so jih morda prizadela neravnotežja ali za katere obstaja tveganje, da bi jih ta prizadela, ter bo zanje treba opraviti poglobljeni pregled. Komisija je istega dne sprejela tudi mnenje o osnutku proračunskega načrta Litve za leto 2023. Poleg tega je sprejela priporočilo za priporočilo Sveta o ekonomski politiki euroobmočja ter predlog skupnega poročila o zaposlovanju za leto 2023, v katerem je analizirano izvajanje smernic za zaposlovanje in načel evropskega stebra socialnih pravic. Svet je priporočilo o ekonomski politiki euroobmočja⁴ (v nadaljnjem besedilu: priporočilo o euroobmočju iz leta 2023) sprejel 16. maja 2023, 13. marca 2023 pa skupno poročilo o zaposlovanju.
- (3) Čeprav gospodarstva Unije izkazujejo izredno odpornost, geopolitične razmere še naprej negativno vplivajo nanje. Ob trdni podpori, ki jo Unija izkazuje Ukrajini, je ekonomsko- in socialnopolitična agenda Unije v kratkoročnem obdobju osredotočena na zmanjšanje negativnega učinka energetskih šokov na ranljiva gospodinjstva in podjetja, v srednjeročnem obdobju pa na nadaljnja prizadevanja za uresničitev zelenega in digitalnega prehoda, za podpiranje trajnostne in vključujoče rasti, za zaščito makroekonomske stabilnosti ter za povečanje odpornosti. Močan poudarek je tudi na povečanju konkurenčnosti in produktivnosti Unije.

⁴ Priporočilo Sveta z dne 16. maja 2023 o ekonomski politiki euroobmočja (UL C 180, 23.5.2023, str. 1).

- (4) Komisija je 1. februarja 2023 izdala sporočilo z naslovom „Industrijski načrt v okviru zelenega dogovora za neto ničelno dobo“ (v nadaljnjem besedilu: industrijski načrt v okviru zelenega dogovora). Cilj industrijskega načrta v okviru zelenega dogovora je spodbuditi konkurenčnost neto ničelne industrije Unije in podpreti hiter prehod na podnebno nevtralnost. Načrt dopolnjuje tekoča prizadevanja v okviru evropskega zelenega dogovora in REPowerEU. Njegov cilj je tudi ustvariti bolj spodbudno okolje za povečanje proizvodne zmogljivosti Unije za neto ničelne tehnologije in izdelke, ki so potrebni za doseganje ambicioznih podnebnih ciljev Unije, ter zagotoviti dostop do ustreznih kritičnih surovin, vključno z diverzifikacijo virov, primernim izkoriščanjem geoloških virov v državah članicah in čim večjim recikliranjem surovin. Industrijski načrt v okviru zelenega dogovora temelji na štirih stebrih: predvidljivem in poenostavljenem regulativnem okolju, hitrejšem dostopu do financiranja, izboljšanju spretnosti ter odprti trgovini za odporne dobavne verige. Komisija je 16. marca 2023 objavila dodatno sporočilo z naslovom „Dolgoročna konkurenčnost EU: pogled v obdobje po letu 2030“, ki je sestavljeno na podlagi devetih dejavnikov, ki se medsebojno krepijo, in katerega cilj je oblikovati regulativni okvir, ki bo spodbujal rast. V njem so določene prednostne naloge politike, katerih cilj je dejavno zagotavljati strukturne izboljšave, dobro usmerjene naložbe in regulativne ukrepe za dolgoročno konkurenčnost Unije in njenih držav članic. Priporočila, navedena v nadaljevanju, pomagajo pri uresničevanju teh prednostnih nalog.
- (5) Evropski semester za usklajevanje ekonomskih politik se tudi v letu 2023 razvija v skladu z izvajanjem mehanizma. Za izpolnjevanje prednostnih nalog politik v okviru evropskega semestra je še vedno bistveno, da se v celoti izvajajo načrti za okrevanje in odpornost, saj so v njih obravnavana vsa zadevna specifična priporočila za države, izdana v zadnjih letih, ali znaten del teh priporočil. Specifična priporočila za države iz let 2019, 2020 in 2022 ostajajo enako relevantna tudi za načrte za okrevanje in odpornost, kot so bili dopolnjeni, posodobljeni ali spremenjeni v skladu s členi 14, 18 in 21 Uredbe (EU) 2021/241.

- (6) Cilj Uredbe (EU) 2023/435 Evropskega parlamenta in Sveta⁵ (v nadaljnjem besedilu: uredba REPowerEU), ki je bila sprejeta 27. februarja 2023, je čim prej postopno odpraviti odvisnost Unije od uvoza ruskih fosilnih goriv. To bo prispevalo k energetske varnosti in diverzifikaciji oskrbe Unije z energijo, hkrati pa povečalo uporabo energije iz obnovljivih virov, zmogljivosti za shranjevanje energije in energetske učinkovitost. Uredba REPowerEU državam članicam omogoča, da v svoje nacionalne načrte za okrevanje in odpornost vključijo novo poglavje REPowerEU za financiranje ključnih reform in naložb, ki bodo pomagale doseči cilje REPowerEU. Te reforme in naložbe bodo prispevale tudi h krepitvi konkurenčnosti neto ničelne industrije Unije, kot je opredeljena v industrijskem načrtu v okviru zelenega dogovora, ter obravnavale specifična priporočila za države v zvezi z energijo, izdana državam članicam v letu 2022 oziroma po potrebi v letu 2023. Uredba REPowerEU uvaja novo kategorijo nepovratne finančne podpore, ki je na voljo državam članicam za financiranje novih reform in naložb, povezanih z energijo, v okviru njihovih načrtov za okrevanje in odpornost.

⁵ Uredba (EU) 2023/435 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. februarja 2023 o spremembi Uredbe (EU) 2021/241 glede poglavij REPowerEU v načrtih za okrevanje in odpornost ter spremembi uredb (EU) št. 1303/2013, (EU) 2021/1060 in (EU) 2021/1755 ter Direktive 2003/87/ES (UL L 63, 28.2.2023, str. 1).

- (7) Komisija je 8. marca 2023 sprejela sporočilo s smernicami za fiskalno politiko za leto 2024 (v nadaljnjem besedilu: sporočilo z dne 8. marca 2023). Njegov cilj je podpreti države članice pri pripravi programov stabilnosti in konvergenčnih programov ter s tem okrepiti usklajevanje politik. Komisija je opozorila, da bo splošna odstopna klavzula Pakta za stabilnost in rast deaktivirana konec leta 2023. Pozvala je, naj se v obdobju 2023–2024 vodijo fiskalne politike, ki bodo zagotavljale srednjeročno vzdržnost dolga in trajnostno povečanje potencialne rasti, države članice pa, naj v svojih programih stabilnosti in konvergenčnih programih za leto 2023 določijo, kako bodo njihovi fiskalni načrti zagotovili upoštevanje referenčne vrednosti v višini 3 % bruto domačega proizvoda (BDP) iz Pogodbe ter verodostojno in nadaljnje zmanjševanje dolga ali srednjeročno ohranjanje preudarne ravni dolga. Komisija je države članice tudi pozvala, naj postopno odpravijo nacionalne fiskalne ukrepe, uvedene za zaščito gospodinjstev in podjetij pred šokom zaradi cen energije, ter pri tem začnejo z najmanj ciljno usmerjenimi. Navedla je, da bi morale države članice podpirne ukrepe, če bi jih bilo treba ob vnovičnih pritiskih zaradi cen energije podaljšati, boljše ciljno usmeriti v ranljiva gospodinjstva in podjetja. Komisija je predlagala, da bi bila priporočila glede javnih financ kvantitativna in diferencirana. Nadalje bi bila skladno z njenim predlogom v sporočilu z dne 9. novembra 2022 o usmeritvah za reformo okvira ekonomskega upravljanja EU priporočila glede javnih financ oblikovana na podlagi neto primarnih odhodkov. Priporočila je, naj vse države članice še naprej ščitijo nacionalno financirane naložbe in zagotavljajo učinkovito uporabo mehanizma in drugih sredstev Unije, zlasti v luči zelenega in digitalnega prehoda ter ciljev glede odpornosti. Komisija je navedla, da bo Svetu predlagala, naj spomladi 2024 na podlagi podatkov o realizaciji za leto 2023 in v skladu z obstoječimi pravnimi določbami začne postopke v zvezi s čezmernim primanjkljajem, ki temeljijo na primanjkljaju.

- (8) Komisija je 26. aprila 2023 predstavila zakonodajne predloge za izvedbo celovite reforme pravil Unije o ekonomskem upravljanju. Osrednji cilj predlogov je z reformami in naložbami okrepiti vzdržnost javnega dolga in spodbujati trajnostno in vključujočo rast v vseh državah članicah. Komisija se v svojih predlogih zavzema za izboljšanje nacionalne odgovornosti, poenostavitev okvira in premik k večji srednjeročni osredotočenosti, v povezavi z učinkovitim in skladnejšim izvrševanjem. V skladu s sklepi Sveta z dne 14. marca 2023 o usmeritvah za reformo okvira ekonomskega upravljanja EU, je cilj zakonodajno delo zaključiti še v letu 2023.
- (9) Litva je 14. maja 2021 v skladu s členom 18(1) Uredbe (EU) 2021/241 Komisiji predložila nacionalni načrt za okrevanje in odpornost. Komisija je na podlagi člena 19 Uredbe (EU) 2021/241 ocenila ustreznost, uspešnost, učinkovitost in skladnost načrta za okrevanje in odpornost ob upoštevanju smernic za ocenjevanje iz Priloge V k navedeni uredbi. Svet je 20. julija 2021 sprejel Izvedbeni sklep o odobritvi ocene načrta za okrevanje in odpornost za Litvo⁶. Izplačilo obrokov je pogojeno s sprejetjem sklepa Komisije v skladu s členom 24(5) Uredbe (EU) 2021/241, v katerem je navedeno, da je Litva zadovoljivo izpolnila ustrezne mejnike in cilje, določene v Izvedbenem sklepu Sveta. Zadovoljiva izpolnitev temelji na predpostavki, da doseženi predhodni mejniki in cilji niso bili izničeni.

⁶ ST 10477/2021 INIT; ST 10477/2021 ADD 1.

- (10) Litva je 27. aprila 2023 predložila nacionalni reformni program za leto 2023, 28. aprila 2023 pa program stabilnosti za leto 2023 v skladu s členom 4(1) Uredbe (ES) št. 1466/97. Programa sta bila ocenjena skupaj, da bi se upoštevala njuna medsebojna povezanost. V skladu s členom 27 Uredbe (EU) 2021/241 nacionalni reformni program za leto 2023 odraža tudi polletno poročanje Litve o napredku pri uresničevanju načrta za okrevanje in odpornost.
- (11) Komisija je 24. maja 2023 objavila poročilo o državi za Litvo za leto 2023. V njem je ocenila napredek Litve pri izvajanju zadevnih specifičnih priporočil za državo, ki jih je Svet sprejel med letoma 2019 in 2022, ter izvajanje načrta za okrevanje in odpornost v Litvi. Na podlagi te analize so bile v poročilu o državi opredeljene vrzeli v zvezi z izzivi, ki jih načrt za okrevanje in odpornost ne obravnava ali jih obravnava le delno, pa tudi novi in nastajajoči izzivi. V njem je bil ocenjen tudi napredek Litve pri izvajanju evropskega stebra socialnih pravic in pri doseganju krovnih ciljev Unije glede zaposlovanja, spretnosti in zmanjševanja revščine, pa tudi napredek pri uresničevanju ciljev trajnostnega razvoja Združenih narodov.

- (12) Komisija je za Litvo opravila poglobljeni pregled v skladu s členom 5 Uredbe (EU) št. 1176/2011 in rezultate objavila 24. maja 2023. Ugotovila je, da v Latviji ne obstajajo makroekonomska neravnotežja. V zadnjem času so se zlasti povečale ranljivosti, povezane s konkurenčnostjo cen, zunanjim saldonom in gibanjem cen stanovanjskih nepremičnin, vendar se zdi, da so trenutno na splošno omejene. Na gospodarstvo je močno vplival šok zaradi cen energije, saj je inflacija hitro naraščala, vendar naj bi litovska konkurenčnost počasi okrevala, saj cene energije padajo. Stanje na tekočem računu se je v letu 2022 izrazito poslabšalo zaradi višjih cen uvoza energije, vendar naj bi se letos približalo ravnotežju. V prihodnje blagi primanjkljaji na tekočem računu ne bodo ogrozili zunanje vzdržnosti zaradi trdnega stanja njenih naložb. Kljub temu lahko inflacijski pritisk in pritisk na plače, če sta stalna, poslabšata konkurenčnost Litve, zlasti ker je osnovna inflacija precej nad povprečjem euroobmočja. Cene stanovanjskih nepremičnin so se od pandemije močno zvišale, vendar ni dokazov o precenjenosti, poleg tega se cene zdaj znižujejo zaradi zviševanja obrestnih mer in trenutne gospodarske recesije. Poleg tega je zadolženost gospodinjstev nizka, bančni sektor pa je dobro kapitaliziran in zelo dobičkonosen ter beleži nizko raven nedonosnih posojil. Okvir politike je na splošno ugoden, vendar bi lahko nekatere politike pripomogle k obravnavanju tveganj zaradi ugotovljenih ranljivosti. V zvezi s tem bi bile pomembne nadaljnje proticiklične fiskalne in makrobonitetne politike, ki bi se po potrebi okrepile. Hkrati bi lahko večji poudarek na spodbujanju konkurence na domačem trgu ter politikah za povečanje kakovosti in obsega ponudbe delovne sile pomagal obvladovati pritiske na cene in stroške dela na enoto.
- (13) Glede na podatke, ki jih je potrdil Eurostat, se je primanjkljaj sektorja država v Litvi zmanjšal z 1,2 % BDP v letu 2021 na 0,6 % v letu 2022, dolg sektorja država pa je s 43,7 % BDP konec leta 2021 padel na 38,4 % konec leta 2022.

- (14) Na saldo sektorja država so vplivali ukrepi fiskalne politike, sprejeti za ublažitev gospodarskega in socialnega učinka zvišanja cen energije. Leta 2022 so taki ukrepi fiskalne politike, ki zmanjšujejo prihodke, vključevali nadomestila davka na dodano vrednost (DDV) za daljinsko ogrevanje za gospodinjstva, taki ukrepi fiskalne politike, ki povečujejo odhodke, pa so vključevali cenovne kapice pri tarifah za električno energijo za gospodinjске in negospodinjске odjemalce ter za zemeljski plin za gospodinjstva in subvencije za podjetja, ki delujejo v sektorjih, ki so jih prizadele visoke cene energije. Komisija ocenjuje neto proračunske stroške navedenih ukrepov v letu 2022 na 1,3 % BDP. Na saldo sektorja država so vplivali tudi proračunski stroški zagotavljanja začasne zaščite razseljenim osebam iz Ukrajine, ki so v letu 2022 ocenjeni na 0,3 % BDP. Hkrati so se ocenjeni stroški začasnih nujnih ukrepov v zvezi s krizo zaradi COVID-19 zmanjšali z 0,6 % v letu 2021 na 0,4 % BDP v letu 2022.
- (15) Svet je 18. junija 2021 priporočil⁷, da Litva v letu 2022 ohrani spodbujevalno fiskalno naravnost, tudi zahvaljujoč spodbudi, ki jo zagotavlja mehanizem za okrevanje in odpornost, in vztraja pri nacionalno financiranih naložbah. Svet je Litvi tudi priporočil, naj nadzoruje rast nacionalno financiranih tekočih odhodkov.

⁷ Priporočilo Sveta z dne 18. junija 2021 z mnenjem Sveta o programu stabilnosti Litve za leto 2021 (UL C 304, 29.7.2021, str. 68).

- (16) Po ocenah Komisije je bila fiskalna naravnost⁸ v letu 2022 restriktivna in je znašala 0,9 % BDP, kar je bilo ustrezno glede na visoko inflacijo. Skladno s priporočilom Sveta je Litva okrevanje še naprej podpirala z naložbami, ki se financirajo iz mehanizma. Odhodki, ki se financirajo z nepovratnimi sredstvi iz mehanizma in drugimi sredstvi Unije, so v letu 2022 znašali 1,1 % BDP (v letu 2021 pa 1,3 % BDP). Učinek nacionalno financiranih naložb na fiskalno naravnost je bil nevtralen⁹. Litva je zato ohranila nacionalno financirane naložbe, kot je priporočil Svet. Hkrati je imela rast nacionalno financiranih tekočih primarnih odhodkov (brez novih ukrepov na strani prihodkov) restriktiven učinek na fiskalno naravnost v višini 0,9 odstotne točke. Litva je torej dovolj dobro obvladovala rast nacionalno financiranih tekočih odhodkov.
- (17) Makroekonomski scenarij, na katerem temeljijo proračunske projekcije v programu stabilnosti za leto 2023, je za leto 2023 in pozneje skladen s spomladansko napovedjo Komisije 2023. Vlada napoveduje, da bo realni BDP v letu 2023 zrasel za 0,5 %, v letu 2024 pa za 3,0 %. Za primerjavo: spomladanska napoved Komisije 2023 predvideva enako realno rast BDP v višini 0,5 % v letu 2023 in 2,7 % v letu 2024, predvsem zaradi razmeroma počasnejše predvidene rasti potrošnje in naložb v letu 2024.

⁸ Fiskalna naravnost se meri kot sprememba primarnih odhodkov (brez diskrecijskih ukrepov na strani prihodkov), brez začasnih nujnih ukrepov, povezanih s krizo zaradi COVID-19, vendar vključno z odhodki, ki se financirajo z nepovratno podporo (nepovratnimi sredstvi) iz mehanizma in drugimi sredstvi Unije, glede na srednjeročno potencialno rast. Za več podrobnosti glej okvir 1 v fiskalnih statističnih tabelah.

⁹ Druge nacionalno financirane naložbe v osnovna sredstva so imele ekspanziven učinek v višini 0,2 odstotne točke BDP.

- (18) Vlada v programu stabilnosti za leto 2023 pričakuje, da se bo delež primanjkljaja sektorja država v letu 2023 povečal na 2,2 % BDP. Povečanje v letu 2023 odraža predvsem ukrepe, ki povečujejo odhodke in so namenjeni podpori gospodinjstvom z nižjimi dohodki (kot so povečanja socialnih prejemkov ter pokojnin), ter ocenjene manjše prihodke od davkov in prispevkov za socialno varnost (kot delež BDP). Glede na program stabilnosti za leto 2023 naj bi se dolg sektorja država kot odstotek BDP zmanjšal z 38,4 % konec leta 2022 na 37,8 % konec leta 2023. V spomladanski napovedi Komisije 2023 je za leto 2023 predviden javnofinančni primanjkljaj v višini 1,7 % BDP. To je manj kot primanjkljaj, predviden v programu za stabilnost za leto 2023, predvsem zaradi večjih predvidenih prihodkov od prispevkov za socialno varnost in nekoliko manjših predvidenih javnofinančnih odhodkov za vmesno potrošnjo in naložbe. Spomladanska napoved Komisije 2023 predvideva manjši dolg sektorja država kot odstotek BDP, in sicer v višini 37,1 % BDP konec leta 2023. Razlika je posledica manjšega predvidenega javnofinančnega primanjkljaja.

- (19) Pričakuje se, da bodo na saldo sektorja država v letu 2023 še naprej vplivali ukrepi, sprejeti za ublažitev gospodarskega in socialnega učinka zvišanja cen energije. Ti vključujejo ukrepe, ki so bili podaljšani od leta 2022, zlasti cenovne kapice pri tarifah za električno energijo in zemeljski plin za gospodinjstve in negospodinjstve odjemalce. Glede na spomladansko napoved Komisije 2023 naj bi neto proračunski stroški podpornih ukrepov v letu 2023 znašali 0,7 % BDP¹⁰. Zdi se, da ukrepi v letu 2023 niso usmerjeni v najranljivejša gospodinjstva ali podjetja, obenem pa ne ohranjajo cenovnega signala za zmanjšanje povpraševanja po energiji in povečanje energetske učinkovitosti. Zato ni ciljno usmerjenih podpornih ukrepov, ki bi se upoštevali pri oceni skladnosti s Priporočilom Sveta z dne 12. julija 2022¹¹. Proračunski stroški začasne zaščite za razseljene osebe iz Ukrajine naj bi v letu 2023 ostali nespremenjeni, in sicer naj bi znašali 0,3 % BDP.
- (20) V svojem priporočilu je Svet 12. julija 2022 Litvi priporočil, naj ukrepa tako, da v letu 2023 zagotovi, da bo rast nacionalno financiranih tekočih primarnih odhodkov v skladu s splošno nevtralno naravnostjo politike¹², ob upoštevanju nadaljnje začasne in ciljno usmerjene podpore gospodinjstvom in podjetjem, ki so najbolj ranljiva za povišanja cen energije, ter ljudem, ki bežijo iz Ukrajine. Hkrati bi morala biti Litva pripravljena prilagoditi trenutno porabo spreminjajočim se razmeram. Litvi je bilo priporočeno tudi, naj razširi javne naložbe za zeleni in digitalni prehod ter energetske varnosti, ob upoštevanju pobude REPowerEU, med drugim tudi z uporabo mehanizma in drugih sredstev Unije.

¹⁰ Podatki predstavljajo raven letnih proračunskih stroškov navedenih ukrepov, vključno s tekočimi prihodki in odhodki ter po potrebi ukrepi v zvezi z naložbami v osnovna sredstva.

¹¹ Priporočilo Sveta z dne 12. julija 2022 v zvezi z nacionalnim reformnim programom Litve za leto 2022 in mnenje Sveta o programu stabilnosti Litve za leto 2022 (UL C 334, 1.9.2022, str. 120).

¹² Glede na spomladansko napoved Komisije iz leta 2023 je srednjeročna (10-letna povprečna) potencialna rast BDP Litve, ki se uporablja za merjenje fiskalne naravnosti, nominalno ocenjena na 14,0 %.

(21) V letu 2023 naj bi bila fiskalna naravnost glede na spomladansko napoved Komisije 2023 ekspanzivna (-0,8 % BDP) ob visoki inflaciji. To sledi restriktivni fiskalni naravnosti v letu 2022 (+0,9 % BDP). Rast nacionalno financiranih tekočih primarnih odhodkov (brez diskrecijskih ukrepov na strani prihodkov) naj bi imela v letu 2023 restriktiven učinek na fiskalno naravnost v višini 0,4 % BDP, Napovedana rast nacionalno financiranih tekočih primarnih odhodkov je torej v skladu s Priporočilom Sveta z dne 12. julija 2022. Odhodki, ki se financirajo z nepovratnimi sredstvi iz mehanizma in drugimi sredstvi Unije, naj bi v letu 2023 znašali 2,0 % BDP, ekspanziven učinek nacionalno financiranih naložb na fiskalno naravnost pa naj bi znašal 0,1 odstotne točke.¹³ Zato Litva načrtuje financiranje dodatnih naložb prek mehanizma in drugih sredstev Unije, ohranile pa naj bi se nacionalno financirane naložbe. Načrtuje financiranje javnih naložb za zeleni in digitalni prehod ter energetska varnost, kot so naložbe v razvoj lokalnih obnovljivih virov energije in vzpostavitev infrastrukture za shranjevanje električne energije, kar bo olajšalo prizadevanja Litve za odklop iz omrežja električne energije, ki je sinhronizirano z ruskim in beloruskim sistemom. Ti naložbeni projekti se delno financirajo iz mehanizma in drugih sredstev Unije.

¹³ Druge nacionalno financirane naložbe v osnovna sredstva naj bi imele ekspanziven učinek v višini 0,2 odstotne točke BDP.

- (22) Glede na program stabilnosti za leto 2023 naj bi se primanjkljaj sektorja država v letu 2024 zmanjšal na 1,7 % BDP. Zmanjšanje v letu 2024 je predvsem posledica postopne odprave ukrepov, sprejetih za ublažitev gospodarskih in socialnih posledic zvišanja cen energije. Glede na program stabilnosti za leto 2023 se pričakuje, da se bo dolg sektorja država kot odstotek BDP konec leta 2024 zmanjšal na 37,7 %. Na podlagi ukrepov politike, znanih na presečni datum napovedi, spomladanska napoved Komisije 2023 v letu 2024 predvideva javnofinančni primanjkljaj v višini 1,4 % BDP. To je nižje od deleža primanjkljaja, napovedanega v programu stabilnosti za leto 2023, predvsem zaradi manjših javnofinančnih odhodkov za vmesno potrošnjo in močnejšega nominalnega BDP. Spomladanska napoved Komisije 2023 predvideva nižji dolg sektorja država kot odstotek BDP, in sicer v višini 36,6 % BDP konec leta 2024.
- (23) V programu stabilnosti za leto 2023 je predvideno postopno opuščanje večine energetskih podpornih ukrepov v letu 2024. Tudi Komisija predvideva postopno odpravo skoraj vseh energetskih podpornih ukrepov (neto stroški v višini 0,1 % BDP v letu 2024). Te ocene temeljijo na predpostavki, da se cene energije ne bodo ponovno povišale.
- (24) Glede na program stabilnosti za leto 2023 namerava Litva v letu 2023 izpolniti srednjeročni proračunski cilj, tj. strukturni proračunski saldo v višini $-1,0$ % BDP¹⁴, ter ga v preostalem programskem obdobju ohraniti. Glede na spomladansko napoved Komisije iz leta 2023 naj bi strukturni saldo v letu 2023 znašal $-0,6$ % BDP, v letu 2024 pa $-0,3$ % BDP, kar je nad srednjeročnim proračunskim ciljem. Preudarna fiskalna politika v letu 2024 bo prispevala tudi k znižanju osnovne inflacije, ki je precej nad povprečjem euroobmočja in bi lahko, če bo stalna, privedla do zmanjšanja konkurenčnosti.

¹⁴ Strukturni saldo (ciklično prilagojeni saldo brez enkratnih in začasnih ukrepov), ki ga je Komisija ponovno izračunala z uporabo skupno dogovorjene metodologije, kaže na strukturni primanjkljaj v višini 0,6 % BDP v letu 2023 in 0,2 % v letu 2024.

- (25) Ob predpostavki nespremenjenih politik spomladanska napoved Komisije 2023 predvideva, da se bodo neto nacionalno financirani primarni odhodki v letu 2024 povečali za 2,7 %.
- (26) Glede na program stabilnosti za leto 2023 naj bi se javne naložbe zmanjšale s 4,0 % BDP v letu 2023 na 3,9 % BDP v letu 2024. Manjše naložbe odražajo manjše nacionalno financirane naložbe in naložbe, ki jih financira Unija.
- (27) V programu stabilnosti za leto 2023 je opisana srednjeročna fiskalna usmeritev do leta 2026. V skladu s programom stabilnosti za leto 2023 naj bi se primanjkljaj sektorja država postopno zmanjšal na 1,4 % BDP v letu 2025 in na 0,9 % do leta 2026. Primanjkljaj sektorja država naj bi zato v programskem obdobju ostal pod 3 % BDP. Glede na program stabilnosti za leto 2023 naj bi se dolg sektorja država kot odstotek BDP povečal s 37,7 % konec leta 2024 na 38,6 % so konca leta 2026.

(28) Davčni prihodki Litve kot delež BDP so precej pod povprečjem Unije, zato so razpoložljiva sredstva za javne odhodke za zdravstveno varstvo, socialno zaščito in splošne javne storitve omejena. Vrzel pri pobiranju DDV (razlika med pričakovanimi prihodki iz DDV in pobranim zneskom) je še vedno med največjimi v Uniji, čeprav predhodne ocene kažejo, da se je v letu 2021 morda znatno zmanjšala. Leta 2021 so prihodki od davkov na nepremičnine, ki spadajo med davke, ki najmanj škodujejo rasti, znašali le 0,3 % BDP, kar je približno sedemkrat manj kot povprečje Unije. Davki od dohodkov pravnih oseb (kot delež BDP), ki jih je pobrala Litva, znašajo polovico povprečja Unije, poleg tega njeni davki na promet spadajo med najnižje v Uniji in Litva je ena od redkih držav članic, ki nimajo letnega davka na vozila. Javnofinančni odhodki za socialno zaščito so se v obdobju 2015–2021 povečali, vendar so še vedno precej pod povprečjem Unije. To se kaže v razmeroma nizkih ravneh in omejenem kritju socialnih prejemkov, pri čemer so starostne pokojnine glede na dohodke iz zaposlitve med najnižjimi v Uniji. Odhodki za splošne javne storitve so še posebno majhni, saj te storitve prejemajo le približno polovico financiranja (kot odstotek BDP) glede na povprečje v Uniji. Ne zadostna finančna sredstva za zdravstveno varstvo povzročajo dolge čakalne dobe in visoke ravni neizpolnjenih potreb po zdravstveni oskrbi, visoke samoplačniške stroške za paciente in nezmožnost zagotavljanja konkurenčnih plač zdravstvenim delavcem. Litva je v obdobju 2021–2023 uvedla več pomembnejših trajnih ukrepov v zvezi z odhodki (kot so povečanja plač v javnem sektorju, pokojnin ter drugih socialnih prejemkov), ki niso dovolj izravnani z ustreznimi ukrepi financiranja, to pa bi lahko ogrozilo dolgoročno vzdržnost javnih financ države.

(29) V skladu s členom 19(3), točka (b), Uredbe (EU) 2021/241 in merilom 2.2 iz Priloge V k Uredbi načrt za okrevanje in odpornost vključuje obsežen nabor reform in naložb, ki se vzajemno krepijo in ki jih je treba izvesti do leta 2026. Litovski načrt za okrevanje in odpornost se dobro izvaja. Litva je 30. novembra 2022 predložila prvi zahtevek za plačilo, pri čemer je Komisija sprejela pozitivno oceno za 31 od 33 mejnikov, ki zajemajo šest od sedmih komponent načrta, dva mejnika v zvezi z davčnimi reformami pa sta bila ocenjena kot nezadostno izpolnjena. Komisija je zato sprožila postopek začasne ustavitve plačil, ki Litvi daje dodaten čas za izpolnitev navedenih mejnikov, hkrati pa je v povezavi z mejniki, ki so bili zadovoljivo izpolnjeni, prejela delno plačilo v višini 542,3 milijona EUR (brez predhodnega financiranja). Litva namerava zaradi objektivnih okoliščin, povezanih s povišanjem cen energije in gradbenih materialov, ter omejitev dobavne verige zaradi ruske agresije proti Ukrajini predložiti spremembe načrta in poglavja REPowerEU za pospešitev razogljičenja gospodarstva in zmanjšanje odvisnosti od fosilnih goriv. V skladu s členom 14(6) Uredbe (EU) 2021/241 je Litva 30. marca 2023 izrazila namero, da bo v okviru mehanizma zaprosila za 1 800 000 000 EUR dodatne podpore v obliki posojila. Hitra vključitev novega poglavja REPowerEU v načrt za okrevanje in odpornost bo omogočila financiranje dodatnih reform in naložb v podporo strateškim ciljem Litve na področju energije in zelenega prehoda. Sistematično in učinkovito vključevanje lokalnih in regionalnih organov, socialnih partnerjev in drugih ustreznih deležnikov ostaja pomembno za uspešno izvajanje načrta za okrevanje in odpornost ter drugih ekonomskih politik in politik zaposlovanja, ki presegajo načrt, da se zagotovi široko prevzemanje odgovornosti za celoten program politik.

- (30) Komisija je vse programske dokumente Litve za kohezijsko politiko odobrila leta 2022. Nadaljevanje hitrega izvajanja programov kohezijske politike ob dopolnjevanju in v sinergiji z načrtom za okrevanje in odpornost, vključno s poglavjem REPowerEU, je ključnega pomena za doseg zelenega in digitalnega prehoda, povečanje gospodarske in socialne odpornosti ter zagotovitev uravnoveženega teritorialnega razvoja v Litvi.
- (31) Poleg gospodarskih in socialnih izzivov, obravnavanih v načrtu za okrevanje in odpornost ter programih kohezijske politike, se Litva sooča z vrsto dodatnih izzivov, povezanih z zdravstvenim sistemom, socialnimi storitvami in socialnimi stanovanji, energijo ter zelenim prehodom.
- (32) Rezultati na področju zdravja v Litvi kažejo, da je pričakovana življenjska doba v državi ena najnižjih v Uniji. Stopnje umrljivosti zaradi stanj, ki jih je mogoče preprečiti in zdraviti, so v Litvi v primerjavi s povprečjem Unije še vedno visoke. Za Litvo sta značilni visoka raven sprejemov v bolnišnico, ki bi se jim bilo mogoče izogniti, in najvišja stopnja umrljivosti zaradi samomorov v Uniji. To kaže, da je treba izboljšati učinkovitost zdravstvenega varstva in povečati število preventivnih ukrepov v litovskem pristopu k zdravstvenemu varstvu. Izzivi v zdravstvenem sektorju so še večji zaradi pomanjkanja zdravstvenih delavcev, neskladja v njihovih spretnostih ter neenakomerne porazdelitve teh delavcev, vse to pa omejuje dostop do primarnega zdravstvenega varstva in njegovo zagotavljanje. Litovski načrt za okrevanje in odpornost vključuje pomembne ukrepe, kot so reforma za spremembo bolnišnične mreže in služb za nujno medicinsko pomoč ter naložbe v posodobitev zdravstvenih ustanov in izgradnjo infrastrukture centrov za grozde nalezljivih bolezni. Ti ukrepi naj bi, ko bodo uvedeni, pomagali reševati nekatere ključne izzive. Vendar so poleg ukrepov iz načrta za okrevanje in odpornost potrebna dodatna prizadevanja za nadaljnjo krepitev primarnega zdravstvenega varstva in razširitev preventivnega zdravstvenega varstva, med drugim za okrepitev odpornosti zdravstvenega sistema.

- (33) Načrtovanje in zagotavljanje socialnih storitev sta ovirana, ker občinam ne uspe zadostno vključiti nevladnih organizacij, nezadostno pa je tudi povezovanje socialne pomoči in ukrepov usposabljanja z aktivnimi politikami trga dela, zlasti kar zadeva brezposelne. Litva je dosegla določen napredek, saj je v nekaterih občinah dokončala pilotne projekte v zvezi z zagotavljanjem integriranih storitev za brezposelne, prav tako je bilo za vse občine izdano priporočilo, naj metodologijo navedenih projektov od leta 2023 uporabljajo za svoje programe spodbujanja zaposlovanja. Čeprav je to korak v pravo smer, njegovi učinki še niso vidni in so potrebna nadaljnja prizadevanja. Načrt za okrevanje in odpornost vključuje pomembne ukrepe, kot sta reforma sheme minimalnega dohodka in sistema davčnih ugodnosti ter povečanje kritja iz zavarovanja za primer brezposelnosti. Ti ukrepi naj bi, ko bodo uvedeni, pomagali reševati nekatere ključne izzive na področju socialne zaščite. Vendar so poleg ukrepov iz načrta potrebna nadaljnja prizadevanja za izboljšanje načrtovanja in zagotavljanja socialnih storitev.
- (34) Dostop do socialnih stanovanj je v Litvi omejen. Konec leta 2022 je na socialna stanovanja čakalo približno 9 700 družin (skoraj 19 000 oseb), pri čemer povprečna čakalna doba znaša 5,85 leta. Splošna kakovost socialnih stanovanj ostaja nizka. Čeprav je Litva sprejela nekatere reformne ukrepe v zvezi s socialnimi stanovanji, vključno z uvedbo pravice do prednostne obravnave enostarševskih družin, zvišanjem zgornje meje dohodka in premoženja pri ocenjevanju upravičenosti ter vključitvijo posebnih določb v primeru nacionalnih izrednih razmer ali karantene, trenutno nima splošne strategije o tem, kako rešiti to kronično pomanjkanje socialnih stanovanj in povečati njihovo kakovost.

(35) Po ruski invaziji na Ukrajino je Litva uspešno opustila uvoz plina, nafte, električne energije in premoga iz Rusije, saj se je preusmerila v uvoz energije prek terminala za utekočinjen zemeljski plin (UZP) v mestu Klaipėda, naftnega terminala v mestu Būtingė, nove plinske medsebojne povezave s Poljsko, izboljšane medsebojne povezave z Latvijo ter obstoječih elektroenergetskih medsebojnih povezav s Poljsko, Latvijo in Švedsko. Poraba zemeljskega plina v Litvi se je v obdobju od avgusta 2022 do marca 2023 zmanjšala za 41 % v primerjavi s povprečno porabo plina v enakem obdobju v predhodnih petih letih, tako da je bil presežen cilj 15-odstotnega zmanjšanja iz Uredbe Sveta (EU) 2022/1369¹⁵, predvsem zaradi manjšega povpraševanja po plinu v litovski kemični industriji, kar je posledica hitro naraščajočih cen energije. Litva bi lahko nadaljevala prizadevanja za začasno zmanjšanje povpraševanja po plinu do 31. marca 2024 v skladu z Uredbo Sveta (EU) 2023/706¹⁶. Kljub temu je pri oskrbi z energijo še vedno močno odvisna od uvoza. Uvozi za približno dve tretjini svojih bruto potreb po električni energiji ter skoraj vso nafto in plin. Poleg tega nafta in plin predstavljata tri četrtine mešanice virov energije te države.

¹⁵ Uredba Sveta (EU) 2022/1369 z dne 5. avgusta 2022 o usklajenih ukrepih za zmanjšanje povpraševanja po plinu (UL L 206, 8.8.2022, str. 1).

¹⁶ Uredba Sveta (EU) 2023/706 z dne 30. marca 2023 o spremembi Uredbe (EU) 2022/1369 glede podaljšanja obdobja zmanjšanja povpraševanja pri ukrepih za zmanjšanje povpraševanja po plinu ter okrepitev poročanja in spremljanja njihovega izvajanja (UL L 93, 31.3.2023, str. 1).

- (36) Veliko povpraševanje po energiji je posledica velikega in starega voznega parka s premalo izkoriščenim javnim prevozom in železnico ter obsežnega fonda energetske neučinkovitih stavb in energetske zelo intenzivnih industrij. Pred energetske krizo je industrija predstavljala 58 % celotne porabe plina v Litvi. Odvisnost Litve od uvoza energije bi se zmanjšala z dodatnimi prizadevanji za zmanjšanje energetske intenzivnosti v navedenih sektorjih s spodbujanjem industrijske preobrazbe, vključno z inovativnimi proizvodnimi postopki, in nadaljnjim spodbujanjem uporabe obnovljivih virov energije. Spodbude za izbiro vozil, ki manj onesnažujejo okolje, so v Litvi še vedno šibke, sistem javnega prevoza pa je razdrobljen in neuskladen. Zato spodbujanje uporabe prevoznih sredstev, ki manj onesnažujejo okolje, ostaja prednostna naloga. Hkrati so stopnje prenove večstanovanjskih stavb še vedno prenizke, da bi v sektorju do leta 2050 dosegli cilje podnebne nevtralnosti. To kaže, da je treba izboljšati postopke prenove in spodbude zanjo ter podpreti zmogljivosti zasebnega sektorja za vodenje projektov prenove. Litva ostaja med državami v Uniji z najslabšimi rezultati v smislu energetske revščine, kar bi se lahko še dodatno poslabšalo, če se bodo cene energije ponovno trajno zvišale in bo prenova še naprej počasna.
- (37) Litovsko elektroenergetsko omrežje je tako kot omrežje drugih baltskih držav članic še vedno izpostavljeno, saj je sinhronizirano z omrežjem električne energije BRELL. Regionalna sinhronizacija omrežja električne energije s preostalo Unijo napreduje, vendar še vedno ni dokončana (dokončana naj bi bila do leta 2025). V ta namen je potrebno sodelovanje z Latvijo in Estonijo. Litva povečuje domačo proizvodnjo energije; sprejela je ukrepe za racionalizacijo postopkov za izdajo dovoljenj in spodbujanje proizvodnje električne energije iz obnovljivih virov, kar je med letoma 2020 in 2021 privedlo do velikega povečanja zmogljivosti za proizvodnjo sončne in vetrne energije. Vendar je za zmanjšanje emisij toplogrednih plinov ter povečanje ciljev glede energije iz obnovljivih virov in energetske učinkovitosti potrebno nadaljnje povečanje ambicij, da bi se Litva uskladila s cilji svežnja „Pripravljeni na 55“.

- (38) Pomanjkanje delovne sile in spretnosti v sektorjih in poklicih, ki so ključni za zeleni prehod, med drugim v proizvodnji ter pri namestitvi in vzdrževanju neto ničelnih tehnologij, je ovira pri prehodu na neto ničelno gospodarstvo. Visokokakovostni sistemi izobraževanja in usposabljanja, ki se odzivajo na spreminjajoče se potrebe trga dela, ter ciljno usmerjeni ukrepi izpopolnjevanja in preusposabljanja so ključni za zmanjšanje pomanjkanja spretnosti ter spodbujanje vključevanja in prerazporejanja delovne sile. Da bi se sprostila neizkoriščena ponudba delovne sile, morajo biti ti ukrepi dostopni, zlasti za posameznike ter v sektorjih in regijah, ki jih bo zeleni prehod najbolj prizadel. Od leta 2015 se je stopnja prostih delovnih mest povečala v večini ključnih sektorjev, kot sta gradbeništvo (z 0,8 % na 1,5 % leta 2021) in proizvodnja (z 1,4 % na 1,8 % leta 2021). Vendar je bila ta stopnja v letu 2021 še vedno pod povprečjem Unije, ki znaša 3,6 % oziroma 1,9 %. V zadnjih letih se je v zvezi z Litvo poročalo o pomanjkanju delovne sile za 28 poklicev, za katere so potrebne posebne spretnosti in znanja za zeleni prehod. Natančneje, o pomanjkanju delovne sile se je v letu 2022 poročalo kot o dejavniku, ki omejuje proizvodnjo v industriji in gradbeništvu.
- (39) Svet je ob upoštevanju ocene Komisije preučil program stabilnosti za leto 2023, njegovo mnenje¹⁷ pa je izraženo v priporočilu 1.

¹⁷ V skladu s členom 5(2) Uredbe (ES) št. 1466/97.

(40) Zaradi tesne medsebojne povezanosti gospodarstev držav članic euroobmočja in njihovega skupnega prispevka k delovanju ekonomske in monetarne unije je Svet priporočil, da države članice euroobmočja tudi prek svojih načrtov za okrevanje in odpornost ukrepajo tako, da (i) v letu 2023 ohranijo vzdržnost dolga in se vzdržijo širše osnovane podpore agregatnemu povpraševanju, bolj ciljno usmerijo fiskalne ukrepe, sprejete za ublažitev učinka visokih cen energije, ter razmislijo o ustreznih načinih za postopno odpravo podpore, ko se bodo pritiski na cene energije zmanjšali; (ii) ohranijo visoko raven javnih naložb in spodbujajo zasebne naložbe za podporo zelenemu in digitalnemu prehodu; (iii) podprejo razvoj plač, ki blaži izgubo kupne moči, hkrati pa omejuje sekundarne učinke na inflacijo, nadalje izboljšajo aktivne politike trga dela in poskušajo odpraviti pomanjkanje spretnosti; (iv) izboljšajo poslovno okolje in zagotovijo, da bo energetska podpora podjetjem stroškovno učinkovita, začasna in usmerjena na podjetja, ki so sposobna preživeti, ter da ohranja spodbude za zeleni prehod, ter (v) ohranijo -makrofinančno stabilnost in spremljajo tveganja, pri tem pa nadaljujejo delo za dokončanje bančne unije. Kar zadeva Litvo, priporočila 1, 2, 3 in 4 prispevajo k izvajanju prvega, drugega in tretjega priporočila iz priporočila glede euroobmočja za leto 2023 –

PRIPOROČA, da Litva v letih 2023 in 2024 ukrepa tako, da:

1. v letih 2023 in 2024 čim prej postopoma odpravi veljavne izredne energetske podporne ukrepe, pri čemer uporabi s tem povezane prihranke za zmanjšanje javnofinančnega primanjkljaja. Če bodo zaradi ponovnih zvišanj cen energije potrebni novi ali nadaljnji podporni ukrepi, zagotovi, da bodo ti podporni ukrepi usmerjeni v zaščito ranljivih gospodinjstev in podjetij, da bodo fiskalno vzdržni in da bodo ohranili spodbude za varčevanje z energijo;

ob ohranjanju trdnega fiskalnega položaja v letu 2024 ohrani nacionalno financirane javne naložbe in zagotovi učinkovito črpanje nepovratnih sredstev iz mehanizma in drugih sredstev Unije, zlasti za spodbujanje zelenega in digitalnega prehoda;

v obdobju po letu 2024 še naprej izvaja naložbe in reforme, ki spodbujajo večjo trajnostno rast, ter ohranja preudaren srednjeročni fiskalni položaj;

okrepi ustreznost zdravstvenega varstva in socialne zaščite ter izboljša splošne javne storitve;
2. še naprej dosledno izvaja načrt za okrevanje in odpornost ter hitro dokonča poglavje REPowerEU, da bi se lahko čim prej začelo izvajati; nadaljuje hitro izvajanje programov kohezijske politike ob tesnem dopolnjevanju in v sinergiji z načrtom za okrevanje in odpornost;
3. okrepi primarno zdravstveno varstvo in razširi preventivno zdravstveno varstvo, med drugim za povečanje odpornosti zdravstvenega sistema; izboljša načrtovanje in zagotavljanje socialnih storitev; izboljša dostop do socialnih stanovanj in njihovo kakovost;

4. dodatno zmanjša odvisnost od fosilnih goriv in uvožene energije s pospešitvijo uvajanja obnovljivih virov energije, zlasti z zagotavljanjem zadostne zmogljivosti omrežja in dostopa do njega, zagotavljanjem preobrazbe in razogljičenja industrijske proizvodnje ter povečanjem uporabe javnega in trajnostnega prevoza, pa tudi povečanjem energetske učinkovitosti stavb, med drugim za zmanjšanje energetske revščine; zagotovi zadostno zmogljivost elektroenergetskih medsebojnih povezav za povečanje zanesljivosti oskrbe in nadaljuje pravočasno sinhronizacijo z omrežjem električne energije Unije; okrepi prizadevanja politik, namenjena zagotavljanju in pridobivanju spretnosti in kompetenc, potrebnih za zeleni prehod.

V Bruslju,

Za Svet

predsednik/predsednica
